

FÜLÖP JÓZSEF – KOLLARIK TAMÁS (SZERK.): ANIMÁCIÓS KÖRKÉP

A praktikum panorámája

VARGA ZOLTÁN

A MAGYAR MŰVÉSZETI AKADEMIA ANIMÁCIÓS TANULMÁNYKÖTETE PRAKTIKUS ÖSSZE-FÜGGÉSEK HÁLÓZATÁBAN TÁRGYALJA AZ ANIMÁCIÓT.

Tíz évvel ezelőtt joggal jegyezte meg Pápai Zsolt, hogy „a magyar animációtörténetről alig készült használható szakmunka” (*Filmvilág* 2007/8), az eltelt idő során azonban szerencsére sokat javult a helyzet. Napvilágot látott azóta egy-egy meghatározó alkotót bemutató monográfia (Kovácsnai Györgyről és Macskássy Gyuláról); digitális tananyagként férhető hozzá a Budapesti Metropolitan Egyetemhez kötődő Kiss Melinda és M Tóth Éva animációtörténeti munkája (*Animációs mozgóképtörténet I-II*); a *Metropolis*-folyóirat is szentelt egy összeállítását a magyar animációnak (2015/3); a Herczeg Zsófia által két éve indított *Dot & Line* blog széleskörű animációs érdeklődésében kiemelt szerepet kap a hazai vonatkozású fejlemények követeése – és e sorok írója is megkísérelte rendszerbe foglalni a hazai animáci-

ós film történetét (*A magyar animációs film: intézmény- és formatörténeti közelítések*).

Ebbe a vonulatba illik a Magyar Művészeti Akadémia gondozásában megjelent *Animációs körkép* főcímet viselő kötet. A kereskedelmi forgalomba egyelőre nem került (az intézménytől azonban megrendelhető) kiadványt a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem rektora, Fülöp József és a Médiatanács Mecenatúra programjának koordinátora, Kollarik Tamás szerkesztette. A könyv irányvonalait kevésbé a címdoldal geometriai tankönyvekre illő ábrája előlegezi meg, sokkal inkább a kissé zsúfolt alcím tájékoztat a tényleges tartalomról: *A magyar animáció oktatási, intézményi, forgalmazási és pályázati lehetőségei – rövid történeti kitekintéssel*.

Az idei KAFF-on debütált kötet valóban meglehetősen sokszínű *körkép* felvázolására, sőt részletes áttekintésére törekszik; Jankovics Marcell személyes hangütésű bevezetőjét követően tizennégy szerző tizenegy tanulmánya kalauzolja az olvasót az animáció legáltalánosabb kérdéseitől kezdve a kortárs alkotások finanszírozási lehetőségeinek lajstromozásáig. Nemcsak a témakörök változatosak, az összeállításban résztvevő írók is sokfelől érkeztek: a szövegeket is jegyző szerkesztőkön kívül akadnak közöttük az animációs szakmában évtizedek óta dolgozó prominensek (Mikulás Ferentől kezdve Temple Rékán át Varsányi Ferencig), a forgalmazás és a televíziós műsorszerkesztés felől érkező közreműködők (Takács Ildikó Katalin, illetve Horváth Márta és Horváth Ádám Márton), film- és médiaügyekben jártas jogászok (Vincze Zsuzsanna, Taba Miklós), vagy éppen fiatal film- és média-kutatók (Orosz Anna Ida, Kárpáti György,

Ringeisen Dávid). A közelítésmódok sokféleségében ezúttal „alulmarad” az esztétikum fürkészése: mindössze három tanulmány foglalkozik – akár a nemzetközi, akár a magyar – animáció jellegzetességeivel, sajátos jegyeivel; a kötet zöme így elsősorban gyakorlati összefüggésekbe, különösen a támogatási és oktatási szisztémák, valamint a megjelenési felületek (fesztiválok, televízió, internet) ágas-bogas kérdéskörébe ágyazza a hazai animáció áttekintését. Alighanem ez a praktikus irányultság az *Animációs körkép* leginkább hiánypótló aspektusa; az animációt a filmszakma számokban konkretizálható, mérhető adatok tömkelegével körülírható részeként ragadja meg a kötet (s éppen ezért nem mindig kerüli el, hogy túlságosan is szárazsá váljanak bizonyos szövegek vagy passzusok). Az egyes tanulmányokat adatokat fölsorakoztató és/vagy folyamatokat modellező ábrák kísérik, s ezt a minuciózusságot koronázza meg a közel ötven oldalas Függelék nagyívű táblázat- és információhalmaza.

Az írások többsége magas szakmai színvonalon megírt munka, nincs különösebb hiányérzetünk, kivéve az egyetemes animáció összefoglalását megkísérlő Kárpáti György-szöveget. Bármennyire hátatlan feladat is alig húsz oldalba belesűríteni százhusz évet, mégis vannak mérföldkövek, amelyek nélkül értelmezhetetlen az animációtörténet. Elképzelhetetlen például, hogy Grimault, Trnka, Norstejn és a rajzfilmet forradalmasító UPA stúdió éppen csak említésre kerüljön (az utóbbi is csak lábjegyzetben), s döbbenetes aránytalanság, hogy míg *A Simpson család*ot övező kultuszról fél oldalon (!) keresztül olvashatunk, addig szűk két oldalra szorítjuk a számítógépes animáció fejlődéstörténetének átfutását.

Az *Animációs körkép* hozzáértő szövegei sem mentesek a hibáktól: hiányos és téves adatok szerepelnek például a sorozatok táblázatában a *Leo és Fred*nél; a *Süsü, a sárkány* nem animációs bábsorozat; s az egészestés animációk nézettségét mutató táblázat furcsa módon nem tud az *Egon & Dönciről*, első egészestés CGI-animációnkról. Ámde ezek a szépség hibák sem vonják kétségbe, hogy az *Animációs körkép* haszonnal forgatható kiadványként maga is hozzájárulhat a kortárs magyar animáció sikereihez.

MMA MŰVÉSZETELMÉLETI ÉS MÓDSZERTANI KUTATÓINTÉZET, 2016.

